

Position paper Waterschap Limburg en Provincie Limburg voor Rondetafelgesprek Tweede Kamer d.d. 11 november 2021

waterschap
limburg

met de omgeving, voor de omgeving

provincie limburg

Watercrisis 2021 luidt nieuw hoofdstuk in

Hoofdboodschap

Drie opeenvolgende jaren met extreme droogte en de recente wateroverlast in Limburg zijn voorboden van een sneller veranderend klimaat. De ramp in Zuid-Limburg heeft laten zien dat investeringen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma en in ruimtelijke adaptatie lonen en doorgezet moeten worden. Daarnaast heeft de ramp laten zien dat meer aandacht nodig is voor de samenhang tussen het hoofdwatersysteem, in dit geval de Maas, en hierop afwaterende regionale watersysteem. Nederland moet zich versneld aanpassen aan weersextremen en klimaatverandering, onder andere via het Deltaprogramma.

Klimaatadaptatie moet hoger op de landelijke politieke agenda. Daarin past:

1. Versnelde aanpassing van de watersystemen aan de toekomstige situatie;
2. Een stevige rol van water in de ruimtelijke inrichting van ons land;
3. Een intensievere samenwerking met onze buurlanden.

Watercrisis 2021

Limburg heeft in juli 2021 te maken gehad met drie extreme gebeurtenissen in één:

- langdurige intensieve neerslag, die zonder af te zwakken meerdere dagen aanhield;
- extreem hoge afvoeren over regionale beken en rivieren, zoals de Geul en de Roer, die voor een belangrijk worden gevoed in België en Duitsland;
- een zéér hoge afvoer over de rivier de Maas, middenin de zomer terwijl normaal gesproken het hoogwaterseizoen in de winter of begin voorjaar plaatsvindt.

Rampenbestrijding en nazorg

Het waterschap is verantwoordelijk voor het functioneren van het regionaal watersysteem inclusief de zorg voor de dijken langs de Maas. Naar aanleiding van de crisis is, gezien omvang en impact, vrijwel meteen opgeschaald naar fase 4, het hoogste niveau in de crisisbestrijding. Op dit niveau zijn de veiligheidsregio's in de lead en is de crisisorganisatie van het waterschap hieraan verbonden.

Waterschap Limburg is voorbereid op extremiteiten en organiseert regelmatig bijscholing en oefeningen. Een scenario waarin de extremen alle drie tegelijkertijd voorkomen, zou in een rampenoefening als 'overdreven' zijn gekwalificeerd. Toch is het gebeurd en is de kans op herhaling reëel (IPCC en KNMI).

Het Rijk heeft in goed overleg met de regionale partners afspraken gemaakt over een schaderegeling en omzetting. Rijk en regio monitoren samen de uitvoering hiervan.

De watercrisis 2021 heeft een aantal inzichten opgeleverd en bevestigd:

- Tegelijkertijd met de ramp in delen van vooral Zuid-Limburg, is in andere delen van de provincie gebleken dat 'Limburg' heeft laten zien dat bescherming tegen overstroming loont: we hebben hiermee erger voorkomen. De versnelde klimaatverandering verhoogt de urgentie om ons in de volle breedte aan te passen. Het Deltaprogramma is hiervoor een passend kader.
- De omvang van extremen overstijgen de mogelijkheden om neerslag vast te houden, te bergen en af te voeren. Het vraagt om een verhoogd bewustzijn van particulieren en bedrijven om zich aan passen.
- Extreem weer maakt duidelijk dat 'water' een leidend principe is voor een gebiedsgerichte integrale aanpak : het raakt ons allemaal. Er ligt een opgave voor (overheids-) organisaties, burgers en bedrijven. Regionale overheden kunnen hierin een regisserende rol vervullen. Het raakt bovendien andere domeinen en transitie, zoals de ruimtelijke ordening, land- en tuinbouw, economie in brede zin, natuurontwikkeling, stikstof, het sociale domein en de leefbaarheid. Dit vraagt om een gebiedsgerichte integrale benadering. Specifiek voor Limburg, met de vele grensoverschrijdende stroomgebieden, zal daarbij ook de internationale samenwerking moeten worden opgezocht.

Samenwerking Rijk en regio

De provincie Limburg, het waterschap Limburg en de Limburgse gemeenten werken op dit moment aan een voorstel voor een klimaatrobuust watersysteem, waarin Limburg zich aanbiedt als gidsregio. Een gezamenlijke aanpak tussen Rijk en regio is onontbeerlijk.